

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านภาระรับผิดชอบ
ต่อครอบครัว ภาระรับผิดชอบต่อหน้าที่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนกับตัวแปรด้านปัญหาส่วนตัว
และปัญหาการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ครูโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 836 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์
สหสัมพันธ์คาโนนิคอล

ผลสรุปการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระด้านภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว
ภาระรับผิดชอบต่อหน้าที่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน กับ กลุ่มของตัวแปรด้านปัญหาส่วนตัว
และปัญหาการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏว่า มิติที่หนึ่ง มีค่าสหสัมพันธ์
คาโนนิคอลสูงสุดเท่ากับ .5126 สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมกันไคร้อยละ 26.28
ซึ่งความสัมพันธ์ในมิตินี้พบว่า ครูที่ประสบปัญหาด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากมีแนวโน้มที่
จะเป็นผู้ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนที่มีลักษณะการทำงานและการบริหารงาน
ของผู้บริหารและลักษณะการทำงานของคณะครู เป็นไปในลักษณะที่ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจ
และปรารถนาจะให้ เป็น อยู่ในระดับน้อย

สำหรับมิติที่สอง มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลเท่ากับ .3424 สามารถอธิบาย
ความแปรปรวนรวมกันไคร้อยละ 11.72 ซึ่งความสัมพันธ์ในมิตินี้พบว่า ครูที่ประสบปัญหาส่วนตัว
อยู่ในระดับมาก มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ซึ่งมีรายได้ประจำส่วนตัวต่อเดือนน้อย เสียค่าใช้จ่าย
ในการผ่อนหนี้สินส่วนตัวต่อเดือนมาก มีจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะที่พักอยู่ด้วยและไม่ได้พักอยู่ด้วยมาก
และสภาพการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระค่านการรับผิดชอบครอบครัว การรับผิดชอบต่อหน้าที่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน กับกลุ่มของตัวแปรค่านปัญหาส่วนตัว และปัญหาการปฏิบัติงานในแต่ละค่าน ปรากฏว่า

มิตินี้หนึ่ง มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลสูงสุดเท่ากับ .5562 สามารถอธิบาย รวมกันไคร้อยละ 30.93 ในมิตินี้ พบว่า ครูที่ประสบปัญหาค่านการระบบการบริหารงานอยู่ใน ระดับมากมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนที่มีลักษณะการทำงาน และการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นไปในลักษณะที่มีผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจและปรารถนา จะให้เป็น อยู่ในระดับน้อย

มิตินี้สอง มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลเท่ากับ .4303 รองลงมาจากมิตินี้แรก สามารถอธิบายความแปรปรวนรวมกันไคร้อยละ 18.51 ในมิตินี้ พบว่า ครูที่ประสบปัญหา ครอบครัวอยู่ในระดับมาก มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน ที่มีลักษณะการทำงานของคุณครู เป็นไปในลักษณะที่ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจและปรารถนาจะให้ เป็น อยู่ในระดับน้อย เสียค่าใช้จ่ายในการผ่อนหนี้สินส่วนตัวค่อนข้างมาก เสียค่าที่พักผ่อนหย่อนใจ น้อย ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีผู้อยู่ในอุปการะที่พักอาศัยและไม่พักอาศัยอยู่ด้วย จำนวนมาก รายได้ประจำส่วนตัวมีน้อย มีภาระหนี้สินมาก

มิตินี้สาม มีค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอลเท่ากับ .3663 สามารถอธิบายความ แปรปรวนรวมกันไคร้อยละ 13.42 ในมิตินี้ พบว่า ครูที่ประสบปัญหาค่านสัมพันธ์สภาพกับเพื่อน ร่วมงานและนักเรียนอยู่ในระดับมาก มีแนวโน้มจะเป็นผู้ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของ โรงเรียนที่มีลักษณะการทำงานของคุณครู เป็นไปในลักษณะที่ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจ และปรารถนาจะให้ เป็น อยู่ในระดับน้อย แต่ลักษณะการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นไปในลักษณะที่ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจและปรารถนาจะให้ เป็น อยู่ในระดับมาก มีภาระหนี้สินน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า สหสัมพันธ์ค่าโคเนลระหว่างตัวแปรค่านการะับนคชอบ
 ครอบครว ภาระรับนคชอบทอนาค และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนกับกลุ่มของตัวแปร
 ค่านปัญหาส่วนตัวและปัญหาการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย และพบว่า
 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาในแต่ละค่าน และผลรวมของปัญหาค่านการปฏิบัติงานและปัญหา
 ส่วนตัวอย่างเด่นชัด ได้แก่

1. ลักษณะการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางลบ
 กับปัญหาการปฏิบัติงานและปัญหาค่านระบบการบริหารงาน ซึ่งหมายความว่าลักษณะการทำงาน
 และการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นไปในทางที่คณะครูพึงปรารถนามาก ๆ ก็มีแนวโน้มว่า
 คณะครูโรงเรียนนั้น ๆ ก็จะประสบปัญหาในการปฏิบัติงานและปัญหาค่านระบบการบริหารงานน้อย
 แต่ถาลักษณะการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นไปในทางที่คณะครูพึงประสงค์น้อย
 ก็มีแนวโน้มว่าคณะครูโรงเรียนนั้น ๆ จะประสบปัญหาในการปฏิบัติงานและปัญหาค่านระบบ
 การบริหารมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในฐานะองค์การที่มีผู้บริหาร เป็นผู้นำ และต้อง
 เป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารงานเพื่อผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ แต่เนื่องจาก
 ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหาร คือ มนุษย์ (Meggenson 1968: 45) ซึ่งมี
 ความต้องการพื้นฐานที่เหมือนกัน แต่ความต้องการพื้นฐานนั้น นอกจากจะหมายถึง
 ความต้องการทางกายภาพแล้ว ยังรวมไปถึงความคาดหวังต่าง ๆ ที่ผู้ทำงานหวังจะได้ในกา
 รทำงานนั้น ๆ ซึ่งความต้องการและความคาดหวังนี้ หากได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ ก็จะ
 ทำให้ครูเกิดกำลังใจและพอใจในการทำงาน แต่ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ ก็จะ
 ทำให้ครูเกิดความคับข้องใจในการทำงานและอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของครูได้
 ดังนั้น ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการบริหาร จึงมีส่วนที่จะสนองความต้องการและความ
 คาดหวังของครู เพื่อที่จะก่อให้เกิดขวัญ กำลังใจและความพึงพอใจในการทำงานของครูได้
 แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
 ของ นงรัตน วงศ์ศรี (1531: 132-133) และ ฉันทนา ชังใจ (2531: 125-126)
 ซึ่งพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษาส่วนหนึ่ง ได้แก่
 นโยบายและการบริหาร ตลอดจนบุคลิกภาพค่านความรับผิดชอบของผู้บริหาร

จากผลการวิจัยในข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหารอย่างแท้จริง และยิ่งกว่านั้นควรจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึงความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา แล้วหาทางที่จะทำงานและบริหารงานให้เป็นไปในลักษณะที่จะสนองความต้องการหรือจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้วยความสบายใจ นอกจากนี้การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับคณะครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ยังเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้บริหารมีความเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชามากยิ่งขึ้น และสามารถที่จะเสริมกำลังใจและจูงใจให้คณะครู เกิดความพึงพอใจได้อย่างถูกต้อง

2. ลักษณะการทำงานของคณะครู เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหา การปฏิบัติงานและปัญหาความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานและนักเรียน หมายความว่า ถ้าลักษณะการทำงานของคณะครู เป็นไปในลักษณะที่เพื่อนร่วมงานประสงคให้ เป็นบ่อยครั้ง ก็มีแนวโน้มว่า คณะครู จะประสบปัญหาการปฏิบัติงานและปัญหาความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานและนักเรียนน้อย แต่ถาลักษณะการทำงานของคณะครู เป็นไปในลักษณะที่เพื่อนร่วมงานพึงประสงค์น้อยครั้ง ก็มีแนวโน้มว่า คณะครู จะประสบปัญหาการปฏิบัติงานและปัญหาความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานและนักเรียนมาก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานจะมีประสิทธิภาพได้ของอาศัยความร่วมมือเป็นอย่งดีระหว่างสมาชิกฝ่ายต่าง ๆ แต่ความสามารถในการร่วมมือร่วมใจ จะมีเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับคนซึ่งมีพื้นฐานชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งความต้องการ ความอยุ่รอด ความจริง ความเชื่อ ดังนั้น พฤติกรรมที่สมาชิกแสดงออกจึงมีความแตกต่างกัน บางพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมที่ผู้ร่วมงานพึงประสงค์ซึ่งจะก่อให้เกิดสภาพสังคมที่น่าอยู่ เช่น ครูรักใคร่กลมเกลียว ชอบพอกัน ไม่แบ่งเป็นกลุ่ม เป็นพวก ครูทุกคนอยู่ในฐานะที่ก่อกันทั้งในค่านิยมและเศรษฐกิจ ย่อมทำให้บุคคลทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ภิญโญ สาร 2523: 360-361) และเมื่อใดก็ตามที่ ครู-อาจารย์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ชอบแบ่งกลุ่ม โดยไม่จำเป็น ชอบทำคนเหนือคนอื่น ทำคนไม่เหมาะสม แยกความสามัคคี ไม่กระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ยอมทำให้ผู้ร่วมงาน เกิดความรู้สึกเบือนหน้าหนีใจและไม่สบายใจ เกิดความวิตกกังวล (ยนต์ ชุมจิต 2520: 39-40) และก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานและเป็นปัญหาต่อการปฏิบัติของครู-อาจารย์ ด้วย

3. รายได้ประจำส่วนตัวคือเงินเดือนและค่าใช้จ่ายในการผ่อนหนี้สินส่วนตัวคือเดือน
 ตัวแปรทั้งสองนี้ต่างก็มีความสัมพันธ์กับปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัว โดยรายได้ประจำ
 ส่วนตัวคือเดือน มีความสัมพันธ์ในทางลบกับปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัว หมายความว่า
 ถ้าครมมีรายได้ส่วนตัวคือเดือนมาก ก็มีแนวโน้มว่าจะประสบปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัวน้อย
 แต่ถ้ามมีรายได้ประจำส่วนตัวคือเดือนน้อย ก็มีแนวโน้มว่าจะประสบปัญหาส่วนตัวและปัญหา
 ครอบครัวมาก ส่วนค่าใช้จ่ายในการผ่อนหนี้สินส่วนตัวคือเดือนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัญหา
 ส่วนตัวและปัญหาครอบครัว หมายความว่า ถ้าต้องเสียค่าใช้จ่ายในการผ่อนหนี้สินส่วนตัวมาก
 ก็มีแนวโน้มว่าจะประสบปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัวมาก แต่ถ้ามเสียค่าใช้จ่ายในการ
 ผ่อนหนี้สินส่วนตัวน้อย ก็มีแนวโน้มว่าจะประสบปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัวน้อย ทั้งนี้
 เนื่องจากเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ได้มาซึ่งปัจจัยในการดำรงชีวิต ถ้าบุคคลใดก็ตามที่มีรายได้
 สูง ย่อมแสวงหาปัจจัยในการดำรงชีวิตได้ตามความต้องการอย่างไม่เคอะคร้อ ส่วนบุคคลใด
 ที่มีรายได้น้อยย่อมประสบปัญหาในการแสวงหาปัจจัยดำรงชีวิต เป็นเหตุให้เกิดความวิตกกังวล
 ต่อรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ครม เป็นอาชีพหนึ่งที่มีรายได้น้อยและมีอัตราความเป็นหนี้สูง
 (ปรีชา ยนต์นิยม 2518: 54) จึงมักประสบปัญหาในการดำรงชีวิตและเกิดความวิตกกังวลเสมอ
 ดังรายงานของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2518: 168) พบว่ารายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
 และไม่คุ้มกับแรงงานเป็นสาเหตุที่ทำให้ครมเกิดความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับ กิติพร บุญญาบุญญผล
 (2515) ที่พบว่า การที่ครมรับเงินเดือนน้อยไม่พอกับค่าใช้จ่ายมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของครม
 นอกจากนี้ การที่ครมมีภาระหนี้สิน ทำให้เงินรายได้ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในการผ่อนหนี้สินประกอบกับ
 ครมบางคนต้องรับผิดชอบครอบครัวหลายคน สภาพจิตและสุขภาพจิตของครมต่างพัวพันอยู่กับ
 การดำรงชีวิตมากกว่าที่จะไปสนใจเรื่องการสอน การทำงาน (เมฆ เมฆสีมา 2516: 58-59)
 ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครม องค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 กับอาชีพครมควรมีการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้ครมเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายของครม

ขอเสนอแนะ

จากข้อค้นพบ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการปฏิบัติงานและปัญหาส่วนตัวของครู
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ขอเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของครูนั้น ควรมีการปรับปรุง
และส่งเสริมปัจจัยหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กันคือ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารปรับปรุงบุคลิกภาพ
ของตนเองให้เหมาะสมกับการ เป็นนักบริหารอยู่เสมอ ควรปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น
ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานให้ดีขึ้น และควรหาแนวทางในการ
ช่วยแก้ไขและลดปัญหาของครู ทั้งที่เป็นปัญหาส่วนตัวและปัญหาการปฏิบัติงาน
2. ผู้ที่มีความรับผิดชอบในการ คัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียน ควรหาวิธี
ที่จะคัดเลือกบุคคลมาเป็นผู้บริหาร ให้มีความเหมาะสม ซึ่งผู้ที่มาเป็นผู้บริหาร ควร เป็นผู้ที่มี
มนุษยสัมพันธ์ดี คือมีความสามารถในการ เข้าสังคมหรือเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความรับผิดชอบ
มีบุคลิกภาพเป็นผู้นำและมีความมั่นคงทางอารมณ์
3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับปัญหาของครู ทำให้ทราบว่า
ลักษณะการทำงานและการบริหารงานของผู้บริหาร ลักษณะการทำงานของคณะครู ค่าใช้จ่าย
ในการผ่อนหนี้สินส่วนตัวค่อนข้างมีความสัมพันธ์กับปัญหาของครู ดังนั้นในการแก้ปัญหาของครู
จึงสมควรที่จะนำตัวแปร เหล่านี้มาพิจารณาด้วย

ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาปัญหาของครูโดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจ ชขวัญและ
กำลังใจในการปฏิบัติงาน
2. ควรศึกษารูปแบบของการบริหารงานและการทำงานของผู้บริหารที่จะส่งผลต่อ
ขวัญและกำลังใจในการทำงานของครู
3. การวิจัยต่อไปควรมีการกำหนดตัวแปรด้านรายได้ ให้มีความเป็นเอกเทศ
ไม่ซ้ำซ้อน